

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Соціальний захист населення

Шифр та назва спеціальності

072 – Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Інститут

ННІ Економіки менеджменту і міжнародного бізнесу

Освітня програма

Фінанси і банківська справа

Кафедра

Обліку і фінансів (205)

Рівень освіти

Бакалавр

Тип дисципліни

Освітня компонента вільного вибору студента професійної підготовки

Семестр

8

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Мащенко Ольга Вікторівна

Olha.Mashchenko@khpi.edu.ua

Доктор економічних наук, професор кафедри обліку і фінансів НТУ "ХПІ"

Досвід роботи - 20 років. Автор понад 85 наукових та навчально-методичних праць.

Курси: "Страхування та страхова справа", "Фінансові ринки", "Банківський менеджмент", "Ринок фінансових послуг", "Управління фінансовими ризиками", "Теорія міжнародних фінансів".

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Курс «Соціальний захист населення» передбачає ознайомлення з найактуальнішими підходами зарубіжних і вітчизняних авторів щодо фінансового забезпечення соціального захисту населення, розкриває бачення викладача, сформованого на основі власних досліджень. В ході навчання здобувачі вищої освіти дізнаються як орієнтуватися у системі джерел фінансового законодавства України та міжнародно-правового регулювання соціального захисту, обґрунтовувати пріоритети та розраховувати показники фінансового забезпечення соціального захисту населення, визначати різноманітні види соціальних виплат для всіх верств населення, які мають право на їх отримання, аналізувати соціальні індикатори, прогнозувати наслідки та тенденції розвитку системи соціального забезпечення та соціальної підтримки і знаходити дієві та ефективні управлінські рішення, формувати власні погляди на події, процеси та явища в системі соціального захисту населення.

Мета та задачі дисципліни

Оволодіння теоретичними знаннями та практичними навичками у галузі управлінської діяльності, пов'язаної з фінансовим забезпеченням соціального захисту населення (в т. ч. на рівні держави, підприємств та домогосподарств).

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль - залік.

Компетентності

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК03. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК05. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК04. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.

СК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

Результати навчання

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування.)

ПР08. Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи, сучасні фінансові технології та програмні продукти.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год. (4 кредити ECTS): лекції – 30 год., практичні заняття – 20 год., самостійна робота – 70 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

«Фінанси», «Бюджетна система», «Податкова система», «Фінансові ринки».

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться дистанційно із застосуванням інтерактивних методів навчання з використанням мультимедійних технологій. Під час практичних занять використовуються ситуації та реальні аналітичні показники, соціальні індикатори, фінансова звітність. Усі практичні завдання максимально наближені до реальної діяльності фінансових та соціальних інститутів й формування висновків з розрахунків, проведених в рамках виконання поставлених на практичних заняттях завдань, має враховувати сучасний стан економіки країни та регіону.

На практичних заняттях використовується проєктний підхід до навчання, ігрові методи, акцентується увага на використанні інформаційних технологій у сфері соціального захисту населення.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Соціальний захист населення: зміст та засади функціонування

Поняття та значення соціального захисту населення. Суб'єкти і об'єкти соціального захисту. Характеристика функцій соціального захисту. Еволюція систем соціального захисту населення у світі. Форми реалізації соціального захисту населення. Поняття, принципи та структурні особливості систем соціального захисту населення в різних країнах світу. Формування системи соціального захисту в Україні.

Тема 2. Соціальна політика держави

Соціальна політика як необхідна складова суспільного розвитку. Сутність соціальної політики, її правове та фінансове забезпечення. Об'єкт, предмет, методи і завдання соціальної політики. Основні напрями та пріоритети соціальної політики. Принципи реалізації соціальної політики. Суб'єкти, механізми і інструменти соціальної політики. Людина як суб'єкт соціальної політики.

Тема 3. Управління системою соціального захисту населення

Органи державної влади, їх роль в організації соціального захисту населення. Міністерство соціальної політики в Україні: основні завдання, права, функції та напрями його діяльності. Місцеві відділи соціального захисту населення, їх призначення і завдання. Пенсійний фонд України. Накопичувальний фонд. Фонд соціального страхування України. Фонд загальнообов'язкового соціального страхування України на випадок безробіття. Недержавні інститути та їх роль у здійсненні соціального захисту населення.

Тема 4. Компенсаційні механізми, гарантії, пільги в системі соціального захисту населення

Державні соціальні гарантії та державні соціальні стандарти. Поняття прожиткового мінімуму, межі малозабезпеченості, межі бідності. Індексація грошових доходів населення. Державні гарантії жертвам нацистських переслідувань та політичних репресій. Соціальні гарантії Героям праці, Героям України. Соціальні гарантії громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Тема 5. Бюджетне забезпечення соціального захисту населення

Бюджетне фінансування видатків на соціальний захист населення. Державна допомога сім'я з дітьми. Державна допомога малозабезпеченим сім'ям. Державна допомога особам з інвалідністю. Соціальний захист ветеранів війни та праці. Допомога у вирішенні житлового питання. Державна допомога молоді.

Тема 6. Податкове регулювання соціального захисту населення

Податкова підтримка малозабезпечених та соціально вразливих верств населення. Інструментарій податкового регулювання ефективної зайнятості населення. Податкове стимулювання недержавного соціального та пенсійного страхування. Механізм сплати єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Механізм сплати збору на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій.

Тема 7. Державні цільові фонди в системі соціального захисту населення

Місце соціального страхування у системі соціального захисту населення. Необхідність та економічна сутність соціального страхування. Характеристика функцій і принципів організації соціального страхування.

Тема 8. Соціальне страхування тимчасової втрати працездатності

Формування та використання фонду соціального страхування. Матеріальне забезпечення та соціальні послуги за страхуванням з тимчасової втрати працездатності. Порядок обчислення середньої заробітної плати (доходу) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням. Допомога на період тимчасової непрацездатності. Допомога по вагітності та пологах. Допомога на поховання.

Тема 9. Соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання

Сутність соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Матеріальне забезпечення та соціальні послуги у разі настання нещасного випадку та професійного захворювання.

Тема 10. Соціальне страхування на випадок безробіття

Необхідність та економічний зміст страхування на випадок безробіття. Організаційно-фінансові засади діяльності фонду соціального страхування на випадок безробіття. Види матеріального

забезпечення та соціальних послуг у випадку безробіття. Розрахунок суми страхових виплат у випадку безробіття.

Тема 11. Медичне страхування

Медичне страхування. Сутність, завдання і форми медичного страхування. Проблеми та перспективи запровадження обов'язкового медичного страхування в Україні. Характеристика ринку добровільного медичного страхування в Україні.

Тема 12. Фінансове забезпечення пенсійного захисту

Сутність фінансового забезпечення пенсійного захисту населення. Інституційні засади побудови системи фінансового забезпечення пенсійного захисту населення. Фінансовий механізм пенсійного забезпечення. Загальнообов'язкове державне пенсійне страхування. Страховий стаж. Поняття і види пенсій у солідарній пенсійній системі. Спеціальне пенсійне забезпечення. Призначення та виплата пенсій. Пенсійні виплати за рахунок накопичувальної системи пенсійного страхування.

Тема 13. Недержавне фінансове забезпечення соціального захисту населення

Система недержавного пенсійного страхування та її принципи. Види та суб'єкти недержавного пенсійного забезпечення. Управління активами недержавних пенсійних фондів. Інвестиційна діяльність недержавних пенсійних фондів. Пенсійні виплати. Страхові компанії в системі недержавного пенсійного забезпечення.

Тема 14. Світові механізми соціального захисту населення

Поняття, принципи та структурні особливості систем соціального захисту населення в різних країнах світу. Роль міжнародної організації праці та інших міжнародних організацій у захисті соціальних прав людини. Розвиток національних систем соціального захисту населення у світі. Міжнародні соціальні стандарти. |

Теми практичних занять

Тема 1. Соціальний захист населення: зміст та засади функціонування

Тема 2. Соціальна політика та управління системою соціального захисту населення

Тема 3. Компенсаційні механізми, гарантії, пільги в системі соціального захисту населення

Тема 4. Бюджетне забезпечення соціального захисту населення

Тема 5. Податкове регулювання соціального захисту населення

Тема 6. Соціальне страхування тимчасової втрати працездатності

Тема 7. Соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання

Тема 8. Соціальне страхування на випадок безробіття

Тема 9. Фінансове забезпечення пенсійного захисту

Тема 10. Недержавне фінансове забезпечення соціального захисту населення

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені. |

Самостійна робота

Курс передбачає виконання індивідуального завдання – контрольної роботи.

Студентам також рекомендуються додаткові матеріали (відео, статті) для самостійного вивчення і аналізу. |

Література та навчальні матеріали

Основна література:

1 Насібова О. В. Фінанси соціального захисту населення: монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. 372 с.

2 Насібова О. В. Формування фінансового забезпечення соціального захисту населення у ХХ столітті. *Бізнес Інформ*. 2020. № 7. С. 248–261. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2020-7_0-pages-248_261.pdf

- 3 Насібова О. В. Фінанси соціального захисту сільського населення. *Агросвіт*. 2020. № 17–18. С. 53–59. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/17-18_2020/9.pdf
- 4 Насібова О. В. Благодійність як джерело фінансових ресурсів соціального захисту населення. *Ефективна економіка*. 2020. № 10. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2020/62.pdf
- 5 Nasibova O.V., Lyashko D.Yu., Chemchukalenko R.A., Shelest O.L., Diachenko K.S. Financial regulation of social development in Ukraine. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2021. Т. 6. № 41. С. 182–190. Doi: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v6i41.251430>
- 6 Насібова О. В. Фінансовий механізм соціального захисту як інструмент регулювання рівня життя населення. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 10. С. 48–54. Doi: 10.32702/2306-6814.2021.10.48
- 7 Чугунов І. Я., Насібова О. В. Фінансові імперативи розвитку соціального захисту населення. *Вісник КНТЕУ*. 2021. № 2(136). С. 114–130. URL: <http://visnik.knute.edu.ua/files/2021/02/11.pdf>
- 8 Чугунов І. Я., Насібова О. В. Еволюція фінансового забезпечення соціального захисту населення. *Вісник КНТЕУ*. 2020. № 4(132). С. 106–120. URL: <http://visnik.knute.edu.ua/files/2020/04/10.pdf>
- 9 Chugunov I., Nasibova O. Financial potential of the population's social protection system. *Sciences of Europe*. Praha, Czech Republic. 2021. Vol. 3. № 62. pp. 44–49. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/finansoviy-potentsial-sistemi-sotsialnogo-zahistu-naselennya>
- 10 Chugunov I., Nasibova O. Financial support of social protection of the population in countries with developed and transformation economy. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2021. 11/01-XVII. pp. 154–158. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110117/papers/A_33.pdf
- 11 Chugunov I., Nasibova O. Public funding of social protection: Impact on social indicators in Eurozone countries. *Investment Management and Financial Innovations*. Vol. 18. Issue 2. 2021. pp. 181–192. URL: <https://www.businessperspectives.org/index.php/journals/investment-management-and-financial-innovations/issue-381/public-funding-of-social-protection-impact-on-social-indicators-in-eurozone-countries>

Додаткова література:

1. Матрос О.О. Система соціального захисту в Україні : навчальний посібник. Умань : Візаві, 2021. 175 с.
2. Насібова О. В. Діджитал-технології фінансового забезпечення соціальної сфери. *Економічний вісник університету*. 2021. № 49. С. 200–208. Doi: <https://doi.org/10.31470/2306-546X-2021-49-200-208>

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

Підсумкова оцінка може бути виставлена як результат накопичення протягом семестру оцінок з окремих модулів у разі виконання здобувачем усіх видів поточних контрольних заходів або за результатами заліку.

100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді:
 - підсумкової контрольної роботи (30%);
 - індивідуальної роботи (20%);
 - самостійної роботи (50%)

Залік: письмове завдання (20 тестових завдань різного рівня складності).

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність,

відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/> |

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

Завідувач кафедри
Олександр МАНОЙЛЕНКО

Дата погодження, підпис

Гарант ОП
Марина ШЕВЧЕНКО